

ważne z punktu widzenia celów Programu NOWEFIO – m.in. działań w organizacjach obywatelskich. „Społeczeństwo obywatelskie w Polsce, rozumiane jako działanie w organizacjach dobrowolnych, nie rozwija się, nie wciąga w swoje sieci i struktury coraz większej liczby ludzi”¹⁸.

Co więcej aktualne dane GUS świadczą o kurczącej się bazie członkowskiej organizacji pozarządowych (na przestrzeni lat 2010 – 2018 zmniejszyła się o 12,8%, tj. o 1,3 mln osób¹⁹) – a potencjał ludzki jest kluczowym zasobem III sektora. Polacy nie tylko niechętnie włączają się w formalne działania na rzecz społeczności – dość rzadko działają społecznie w ogóle. „Tylko 15,4 proc. badanych w ciągu ostatnich dwóch lat angażowało się <<w działania na rzecz społeczności lokalnej (gminy, osiedla, miejscowości, w najbliższym sąsiedztwie>> (...). W 2013 r. osób takich było nieco mniej – 15,2 proc., najwięcej ich było w latach 2011 i 2009 r. – po 15,6 proc., ale w 2007 r. było ich 14,1 proc., w 2005 r. 13,6 proc., w 2003 r. – 12,9 proc. (...). Obserwowany w ciągu ostatniej dekady powolny, ale systematyczny wzrost zaangażowania na rzecz własnych społeczności zatrzymał się (...).”²⁰. Podejmowanie działań na rzecz najbliższego otoczenia jest zatem rzadkością, a jeszcze rzadsze jest formalizowanie tych działań np. przez utworzenie czy dołączenie do organizacji pozarządowej. Autorzy Diagnozy Społecznej upatrują przyczyn takiego stanu rzeczy we wzajemnie wzmacniających się, negatywnych zjawiskach: niedostatecznej wiedzy o tym, jak działać i zbyt małej liczbie okazji, by działać – mechanizm ten określają jako błędne koło działań dla społeczności (diagram 1) – „Polacy nie umieją się organizować i skutecznie działać wspólnie (...) bo się tego nie nauczyli z ich ubożego doświadczenia. Nie umieją, bo nie działają, a nie działają, bo nie umieją”²¹.

¹⁸ Ibidem, str. 341.

¹⁹ Główny Urząd Statystyczny (2018), *Działalność stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych oraz samorządu gospodarczego i zawodowego w 2018 r. - wyniki wstępne*, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/gospodarka-spoeczna-wolontariat/gospodarka-spoeczna-trzeci-sektor/dzialalnosc-stowarzyszen-i-podobnych-organizacji-spoecznych-fundacji-spoecznych-podmiotow-wyznaniowych-oraz-samorzadu-gospodarczego-i-zawodowego-w-2018-r-wyniki-wstepne,3,8.html> [dostęp: 20.04.2020 r.].

²⁰ Czapiński J., Panek T., *op. cit.*, str. 344.

²¹ Ibidem, str. 348.